

COMPLOTTHEORIE DE AARDE IS PLAT

Relevant voor: pabo-opleidingen en onderwijs-assistentopleidingen

Opgesteld door: Harriët Leget

Aanpak: Deskresearch en interviews

Vorm: Fictieve casus

Een aantal leerlingen uit de groep 7 van juf Simone heeft een aflevering van *De outsiders* gezien. In deze aflevering gaat de populaire presentator Tim in gesprek met Bastiaan. Bastiaan is ervan overtuigd dat de aarde plat is. In de uitzending vertelt Bastiaan waarom hij dat gelooft. Hij onderbouwt zijn standpunt met argumenten. Tevens gaat Tim met Bastiaans vrienden in gesprek. Allemaal geloven ze in de theorie dat de aarde plat is.

Een van de leerlingen die de aflevering heeft gezien, vraagt aan juf Simone of het klopt dat de aarde plat is. Is het een verzonnen theorie dat de aarde rond is? Hebben Bastiaan en zijn vrienden een goed punt of zelfs gelijk? Een andere leerling vraagt aan de juf: "Ja, want hoe weten we zo zeker dat we niet worden voorgelogen door de overheid?" Simone is verbaasd over deze vragen en zegt dat het allemaal onzin is. De aarde is gewoon rond. Simone laat op het digibord een foto zien van de aarde. De foto is gemaakt door een astronaut vanuit de ruimte.

Na de les twijfelt leerling Guus nog steeds. Hij heeft namelijk even gegoogled op 'de aarde is plat' en hij stuitte meteen op een YouTube-video. Gijs deelt de video direct in de groepsapp van zijn klas. Een aantal leerlingen reageert lacherig op de video, maar Ebram begint net als Guus ook te twijfelen. Ze sturen elkaar allemaal linkjes van video's en websites waar verhalen staan beschreven dat de wetenschap liegt en dat we dom worden gehouden door de overheid.

De volgende dag komen Guus en Ebram op school. Ze weten zeker dat de juf liegt dat de aarde rond is. Juf Simone probeert nog een keer het gesprek aan te gaan met Guus en Ebram, maar ze heeft niet veel succes. Ze besluit de ouders van de jongens naar school te laten komen om met hen het gesprek aan te gaan. De ouders van Ebram vertellen Ebram dat de juf inderdaad gelijk heeft. De aarde is rond. De ouders van Guus daarentegen vertellen dat Guus inderdaad gelijk heeft, ook zij geloven dat de aarde plat is. Simone weet niet wat ze moet zeggen. Hoe kan ze over deze complottheorie het gesprek aangaan en leerlingen aanleren wat de waarheid is, als ouders hen alternatieve waarheden leren?

Waar speelt de casus zich af?

De casus speelt zich af in het basisonderwijs: de leraar in contact met leerlingen en ouders. Tevens kan de casus zich afspelen in het voortgezet, middelbaar en hoger onderwijs. De casus speelt zich tot slot af op internetfora, sociale media en (complot)websites.

Hoe beïnvloedt desinformatie de kwaliteit van het werk en professionaliteit van de beroepsgroepen die te maken krijgen met deze casus?

Desinformatie vraagt veel van de leerkrachten in spe: een professionele houding die meer omvat dan inhoudelijke kennis over het vak Aardrijkskunde. De leerlingen kunnen de expertise en het gezag van de leraar in twijfel trekken, omdat ze op internet andere meningen en verhalen lezen.

Welke vragen/probleemstellingen komen naar voren in deze casus?

- Wat heeft de leerkracht in het basisonderwijs nodig om goed met desinformatie om te gaan?
- Hoe voorkom je als leraar dat de leerling een verkeerd beeld krijgt van de werkelijkheid?
- Hoe balanceer je als leerkracht tussen kritisch denken, feiten, meningen en onwaarheden?
- En stel dat een ouder van een kind in de klas een andere (niet bewezen/complot-) overtuiging aanhangt, hoe ga je daar respectvol mee om als leraar?

Deze casus is onderdeel van het project [BeeReal](#) (2019-2021).